

Karolinska institutet
171 77 Stockholm

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Åsa Rurling
08-563 088 67
asa.rurling@hsv.se
BESLUT

2008-11-24
Reg.nr 83-5146-08

Beslut om tillstånd att få använda alternativt urval till mer än en tredjedel av platserna på logopedprogrammet vid Karolinska institutet (KI)

Ärendet

Karolinska institutet ansöker om fortsatt tillstånd att använda alternativt urval till logopedprogrammet. KI vill använda urvalet till sammanlagt 50 procent av platserna. Alternativt urval har tillämpats på logopedprogrammet sedan 1993.

Lärosätets motivering och beskrivning

Motivering

KI anser att det bör finnas flera vägar in i högskolan och att prov- och intervjubaserat urval fyller en viktig funktion som komplement till betyg och högskoleprov. Ett alternativt urval ger således en extra chans för den som inte har tillräckliga meriter i urval genom betyg och högskoleprov. Utmärkande för det prov- och intervjubaserade urvalet är att det mäter kunskaper, förmågor och egenskaper som är viktiga för studier inom vårdområdet. Ett gemensamt drag för de flesta av KIs utbildningar är att yrkeslivet är ytterst påtagligt under utbildningen med stora inslag av praktik.

Egenskaper som kan vara av betydelse för att framgångsrikt kunna genomföra logopedprogrammet och tillägna sig kunskaper och färdigheter inför den kommande yrkesrollen är motivation till studierna, kapacitet samt sociala och personliga egenskaper. Dessa egenskaper krävs för att arbeta som en professionell yrkesutövare och logoped. Möjligheten att bedöma dessa egenskaper och förmågor genom högskoleprov eller betyg är mycket begränsade. Genom att tillämpa prov- och intervjubaserat urval ökar KI möjligheten att identifiera dessa kompetenser hos dem som söker logopedprogrammet.

Beskrivning av urvalsinstrumentet

KI beskriver urvalsprocessen i tre steg. Mellan steg 2 och 3 görs dock inget urval, utan de sökande som går vidare till steg 2 kallas även till steg 3. De aktiviteter som genomförs under dessa steg genomförs vid olika tillfällen. KI har därför i informationen till de sökande valt att benämna dessa aktiviteter som två olika steg.

Steg 1

Steg 1 baseras på betyg och högskoleprov. Cirka 60 sökande går vidare till steg 2 och 3. Av dessa 60 sökande tas 50 procent från betygsgruppen och 50 procent från högskoleprovgruppen.

Steg 2

De 60 mest meriterade från steg 1 inbjuds att skriva dels en personlig motivering till varför den sökande vill bli logoped, dels en levnadsbeskrivning. Den personliga motiveringen skrivs utifrån frågor som: Varför vill du bli logoped? Vilka egenskaper tycker du en bra logoped bör ha? och Är det någon inriktning av yrket som du finner extra lockande? I levnadsbeskrivningen ska den sökande beskriva centrala händelser i sitt liv från barndom till nutid.

Den personliga motiveringen och levnadsbeskrivningen skrivs på plats på Karolinska institutet för att säkerställa att de sökande har samma förutsättningar och ramar för skrivandet. Dessa båda delar används som underlag för intervjuerna i steg 3, vilket innebär att samtliga som inbjuds att skriva motivering och levnadsbeskrivning också kallas till intervju.

Steg 3

Varje sökande genomgår två intervjuer, dels med en lärare i logopedi, dels med en psykolog. Varje intervju tar 45 minuter. Efter intervjun skriver respektive intervjuare en sammanfattning av intervjun/samtalet och relaterar den till bedömningskriterierna. Intervjuaren gör sedan en bedömningsprofil enligt bedömningsskalan. Därefter sker en konsensusdiskussion om varje sökande mellan de två intervjuarna i intervjuparet. Om olikheter finns i bedömningen läser de båda intervjuarna igenom beskrivningen av det aktuella bedömningskriteriet för att försäkra sig om att bedömningen är gjord efter den överenskomna beskrivningen. Den slutgiltiga bedömningen görs på grundval av intervjun samt motiveringen från steg 2. Levnadsbeskrivningen ligger endast till grund för intervjun.

Egenskaper som bedöms

De egenskaper som studeras indelas i fyra kategorier: bakgrunds- och motivationsfaktorer, kapacitetsfaktorer, personlighetsfaktorer samt sociala faktorer.

Vid *bakgrundsfaktorerna* bedöms motivation till studierna och arbete som logoped, värdet av tidigare yrkeserfarenhet samt intressebredd. Under *kapacitetsfaktorerna* läggs särskild vikt vid intellektuell rörlighet, omdöme och psykisk

drivkraft. Under rubriken *personliga egenskaper* finns kriterierna personlig mognad, självkännedom, självförtroende, tålmod/uthållighet, frustrationstolerens och självförtroende. Vad gäller de *sociala egenskaperna* är människointresse, social lyhördhet och flexibilitet samt empati mycket viktiga.

Sammanlagt under de olika kategorierna bedöms 15 parametrar i en 9-gradig skala. För varje parameter finns en noggrann beskrivning av innebörden i begreppet. Nedan ges några exempel:

Social lyhördhet innebär förmåga att tona in de krav som finns i den sociala miljön. En förmåga att känna av stämningar, reaktioner, önskningar hos andra.

Empati är en slags lyhördhet som innebär att förstå människor utifrån deras egna villkor. Här är det väsentligt att intervjuaren får fram hur exempelvis den sökande tänker på sina gamla, sina syskon, vänner samt hur de handlar praktiskt i vissa situationer.

Social flexibilitet: Denna parameter avser att mäta den sökandes förmåga att förstå och förhålla sig till olika sociala kontexter. Att ha en god inlevelse i andra människors livssituation, även om den är helt annorlunda än den egna, är centralt i logopedyrket. Då logopeden möter patienter från olika sociala bakgrunder är förmåga till social flexibilitet en viktig grund för att kunna skapa respektfulla och trygga möten.

Personlig mognad: Här efterfrågas en åldersadekvat mognad och bedömningen sker gällande hur individen kan ta ansvar, kan agera tillräckligt självständigt och med integritet i situationer som logopedarbetet kräver.

Psykiska drivkraft: Här bedöms den sökandes förmåga till att möta och besegra motstånd och motgångar i livet.

För att på ett relevant sätt kunna bedöma den sökande utifrån de olika parametrarna uppmanas denna under intervjun att beskriva och skildra konkreta händelser och situationer utifrån vilka samtalet kan utvecklas. Därigenom ges den sökande en möjlighet att ge en rättvis bild av sig själv.

Bedömningsskala

Lämpligheten blir inte ett aritmetiskt genomsnitt av profilen utan en kvalitativ bedömning av den sökandes totala egenskaper. Skalan kan och bör därigenom användas i hela sin bredd för att få fram den unika profilen. Värdet 5 är en genomsnittlig, godkänd sökande. 4 blir då något svag men acceptabel medan 6 är något över genomsnittet, 3 har vissa allvarigare svagheter medan 7 är klart över genomsnittet, 2 och 8 är mycket klara markeringar på basala brister respektive mycket starka egenskaper, medan 1 och 9 slutligen indikerar extrema värden som är mycket sällsynta.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket bedömer att logopedprogrammet är av sådan karaktär att det motiverar att ett alternativt urval används till större andel än till en tredjedel av platserna. KI beskriver ett antal förmågor och egenskaper, såsom kapacitet samt sociala och personliga egenskaper, som är av betydelse för att framgångsrikt kunna genomföra logopedprogrammet och tillägna sig kunskaper och färdigheter inför den kommande yrkesrollen. De krävs också för att arbeta som en professionell yrkesutövare och logoped. Även motivation för studierna poängteras. Möjligheten att bedöma dessa egenskaper och förmågor samt motivationen genom högskoleprov eller betyg är mycket begränsade, medan ett alternativt urval ökar möjligheten att identifiera dessa hos dem som söker logopedprogrammet.

Högskoleverket är tveksamt till att betyg och högskoleprov används inom ramen för det alternativa urvalet. Enligt propositionen ”Vägar till högskolan för kunskap och kvalitet” (2006/07:107) är ett syfte med det alternativa urvalet ”att vid sidan om betyg och högskoleprov ge möjlighet att ta till vara meriter och erfarenheter som är särskilt betydelsefulla för utbildningen.” För närvarande pågår en intern diskussion på Högskoleverket om detta och diskussionen kan inför antagningen till höstterminen 2010 medföra förändringar i verkets riktlinjer för ansökningar om tillstånd till alternativt urval. Av den anledningen vill Högskoleverket i dagsläget endast ge tillstånd till ett urval där betyg och resultat på högskoleprov utgör det första steget för en antagningsomgång.

Högskoleverkets beslut

Högskoleverket beslutar enligt högskoleförordningen 7 kap. 15 § att Karolinska institutet till logopedprogrammet får använda ett alternativt urval enligt beskrivningen ovan till sammanlagt högst 50 procent av platserna, inklusive den tredjedel som KI kan fatta beslut om. Resterande 50 procent av platserna fördelas så att 25 procent av platserna tillsätts på grundval av betyg och 25 procent av platserna tillsätts på grundval av högskoleprovsresultat.

Tillståndet gäller för antagningen till höstterminen 2009. Därefter ska KI inkomma med en uppföljning av det alternativa urvalet. En sådan uppföljning ska vara Högskoleverket till handa senast den 30 september 2009. I samband med denna rapport kan KI ansöka om fortsatt tillstånd.

Högskoleverket förutsätter att informationen till presumtiva sökande innehåller en noggrann beskrivning av hur KI bedömer i vilken utsträckning de sökande uppfyller de olika kraven som anges i urvalsmodellen.

Beslut i detta ärende har fattats av Leif Strandberg, ansvarig för Högskoleverkets tillståndsgivning, efter föredragning av Åsa Rurling, utredare.

Leif Strandberg

Åsa Rurling